

VIDENSKAB OG PRAKSIS | AKADEMISKE AFHANDLINGER

lingen iværksættes. Flere forfattere beskriver en mortalitet på 25% i de tilfælde, hvor adækvat behandling påbegyndes inden for 12 timer efter rupturen, men mortaliteten stiger efter henholdsvis 12 timer, 24 timer og 48 timer til 36%, 65% og 75-89% [2, 3]. Behandlingen er først og fremmest kirurgisk med oprensning, primær sutur og drænage [4]. Hvis operationen foretages mere end 24 timer efter rupturen, kan anvendelsen af selvekspanderende metalstent være en mulig effektiv behandling [5]. På grund af faren for disciplinering, indvækst af granulationsvæv og stenose skal stenten fjernes inden for 4-9 uger, enten gastroskopisk eller ved en minilaparotomi via ventriklens.

Korrespondance: *Doris Ejersbo Schleder*, Patologisk Institut, Vejle Sygehus, Kappeltoft 25, DK-7100 Vejle.
E-mail: dorsch@vs.vejleamt.dk

Antaget: 13. august 2004
Interessekonflikter: Ingen angivet

Litteratur

1. Janjua KJ. Boerhaave's syndrome. *Postgrad Med J* 1997;73:265-70.
2. Whitehead R, ed. *Gastrointestinal and oesophageal pathology*. 2. udgave. Edinburgh: Churchill Livingstone, 1995:370-1.
3. Brauer RB, Liebermann-Meffert D, Stein HJ et al. Boerhaave's syndrome: analysis of the literature and report of 18 new cases. *Dis Esophag* 1997;10:64-8.
4. Lawrence DR, Ohri SK, Moxon RE et al. Primary esophageal repair for Boerhaave's syndrome. *Ann Thorac Surg* 1999;67:818-20.
5. Chung MG, Kang DH, Park DK et al. Successful treatment of Boerhaave's syndrome with endoscopic insertion of a self-expandable metallic stent. *Endoscopy* 2001;33:894-7.

> AKADEMISKE AFHANDLINGER

Læge Anne Estmann Christensen:

Rygning og allergi. Prospektivt kohorte studie af børn i høj risiko for udvikling af allergi

Ph.d.-afhandlingen udgår fra Børneafdelingen, Odense Universitetshospital og er baseret på tre originale arbejder.

Formålet med projektet var at etablere en fødselskohorte af børn med høj risiko for allergiudvikling på baggrund af dobbelt atopisk disposition for:

1. At validere interviewbaserede oplysninger om forældres tobaksrygning ved hjælp af måling af kulmonoxid i udåndingsluft gentagne gange gennem svangerskabet og barnets første leveår.
2. At undersøge betydningen af forældres tobaksrygning på forekomsten af atopiske symptomer og allergisk sensibilisering hos barnet.
3. At vurdere betydningen af forældrenes atopiske sygdomme for udvikling af atopiske symptomer og allergisk sensibilisering hos barnet.

Punkt 2-3) blev udført ved sammenligning med kohorteundersøgelse af uselektede børn fra samme område (DARC).

Validiteten af forældrenes selvrapporterede rygeoplysninger var høj og ændredes ikke over tid. Tobaksexponering var ikke forbundet med øget risiko for allergisk sensibilisering blandt børnene i de første 18 levemåneder, men risikoen for respiratoriske symptomer var derimod forøget.

Forekomsten af atopiske symptomer samt allergisk sensibilisering var betydeligt forøget blandt børn med dobbelt disposition til atopisk sygdom. Risikoen for atopisk dermatitis blandt børnene var forøget ved tilstedeværelse af høfeber, atopisk dermatitis eller allergisk sensibilisering blandt foræl-

drene. Atopisk sygdom hos fædre eller mødre prædikerede i lige grad sensibilisering blandt børnene.

Opfølgning af kohorten kan belyse tobaksexpositionens betydning for udvikling af astma og sensibilisering samt sammenhæng mellem mellem atopiske manifestationsformer blandt forældre og børn senere i barnealderen.

Forf. adresse: Børneafdeling H, Odense Universitetshospital, Sdr. Boulevard 29, DK-5000 Odense C.
e-mail: aestmann@health.sdu.dk
Forsvaret finder sted den 3. december 2004 kl. 14.00 i Emil Årestrup auditoriet, Odense Universitetshospital, Odense.
Bedømmere: *Bent Klug, Charlotte S. Ulrik og Hans Christian Siersted.*
Vejleder: *Arne Høst.*

Læge René Dybkær:

An ontology on property for physical, chemical, and biological systems

Disputatsen er blevet til på Afdeling for Standardisering i Laboratiemedicin på H:S Frederiksberg Hospital.

Beskrivelse af et system består i dets definerede egenskaber med tilhørende alfanumeriske værdier. Det terminologiske sprog til håndtering af sådanne egenskaber er udviklet ukoordineret i mange discipliner uden større hensyn til terminologiske principper og er derfor ofte utilstrækkeligt og inkonsistent, som det blandt andet ses i laboratiemedicinen, der bruger mange former for egenskaber med eller uden størrelse.

Formålet med arbejdet er at danne et konsistent begrebsystem for et multidisciplinært metasprog til metrologers beskrivelse af egenskaber.

Skitserede terminologiske værktøjer fra ISO anvendes på hvert af godt 160 begreber i en diskussion af forskellige opfattelser, ledende til definition, systematiske termer, eksempler, samt placering i begrebsdiagrammer for de 120 vigtigste. Så-

VIDENSKAB OG PRAKSIS | AKADEMISKE AFHANDLINGER

ledes behandles først »system«, »komponent«, »egenskab«, og »egenskabsart«.

»Egenskab« opdeles generisk ved hjælp af tilladte operatører, dvs. = ≠, < = >, + -, og × ÷. Herved kan defineres nominal-, ordinal-, differential-, og rationalegenskab, hvor de sidste tre falder under »kvantitet«. Tilsvarende opdeles »egenskabsart«, »eksaminationsprocedure« (eller »undersøgelingsprocedure«), »... metode?«, »... princip«, »eksamination« (eller »undersøgelse«), »egenskabsværdi«, »sand egenskabsværdi«, »eksamineret egenskabsværdi«, »eksaminationsresultat«, »eksaminationsusikkerhed«, og »egenskabsværdiskala«. »Metrologisk enhed« og »metrologisk enhedssystem« behandles, især i relation til det Internationale EnhedsSystem (SI), ligesom »metrologisk dimension«. Yderligere dannes begrebet »tilegnet egenskabsart«, der har oplysning om valgte system- og komponentsort, og konstruktionen af systematiske termer beskrives. Endelig eksemplificeres hvorledes egenskaber og deres værdier kan repræsenteres gennem relation og funktion ifølge sætteori og ObjektOrienteret Analyse.

Man kan nu forsøge at opnå generel accept af de anførte principper, definitioner og termer, samt at foreslå dem anvendt i internationale rekommandationer og standarder.

Forf.s adresse: Afdeling for Standardisering i Laboratoriemedicin, H:S Frederiksberg Hospital, Nordre Fasanvej 59, DK-2000 Frederiksberg.
Forsvaret finder sted mandag den 20. december 2004, kl. 14.00, Auditoriet, H:S Frederiksberg Hospital, Frederiksberg.
Opponent: Direktør, ph.d. *Kim Carneiro*, professor *Stig Andur Pedersen* og professor, dr.phil. *Thomas Söderqvist*.
Disputatsen kan erhverves gratis ved henvendelse til forfatteren.

Overlæge Jørgen Eriksen:

Long-term/chronic non-cancer pain

Epidemiology, health-care utilization, socioeconomy and aspects of treatment

Disputatsen er baseret på otte artikler publiceret i perioden 1997 til 2004 og udarbejdet på Tværfagligt Smertecenter, H:S Rigshospitalet. Artiklerne omhandlende national epidemiologi er udarbejdet i samarbejde med Statens Institut for Folkesundhed.

Disputatsen belyser nationale epidemiologiske, sundhedsøkonomiske og socioøkonomiske forhold vedrørende langvarige/kroniske smerter, og data sammenlignes med patientpopulationen i Tværfagligt Smertecenter. Desuden belyses forhold vedrørende brug af opioider i den kroniske smertebehandling.

Prævalensen af langvarig/kronisk smerte (>6 måneder) i Danmark var i 2000 ca. 19%. Også incidensen er høj, 1,8% årligt. En betydelig del bedres dog med tiden, således at den årlige tilvækst af er 6.000-7.000 personer. Risikofaktorer: kvinder > mænd, kort uddannelse, dårligt selv vurderet helbred og alder. Stress synes ikke at være en risikofaktor. Prædiktører for helbredelse er generelt de modsatte.

Personer, der rapporterer langvarige/kroniske smerter benytter sundhedssystemet er dobbelt så meget som ikke smerterrapporterende individer. Ca. 1/3 af smertepopulationen er utilfredse med undersøgelser og/eller behandling tilbudt i forbindelse med smertetilstanden. Næsten 1/3 af smertepopulationen (<67 år) har forladt arbejdsmarkedet af helbreds-mæssige årsager i modsætning til 5% af kontrolgruppen.

Patientgruppen i smertecentret er selekteret: dobbelt så mange kvinder som mænd, langt flere har mindre end ti års skolegang, kun få er i arbejde og halvdelen modtager førtidspension. Angst- og/eller depressionstilstande ses hos ca. 50%.

En kontrolleret, randomiseret undersøgelse har vist signifikant bedring blandt de patienter, der blev behandlet i smertecentret, sammenlignet med patienter behandlet af egen læge og en kontrolgruppe. Involvering i pensions- og erstatnings-sager har en betydelig negativ indflydelse på behandlingsresultat, patientadfærd og forbrug af sundhedssystemet.

Direkte sundhedsomkostninger pr. måned pr. patient henvis til smertecentret er beregnet til ca. 2.000 kr. i 1996. Til sammenligning var det gennemsnitlige forbrug i den danske befolkning 646 kr.

Forbruget af opioider i Danmark er øget med ca. 800% i perioden 1984 til 2002, og ca. 135.000 anvendte regelmæssigt opioider i 2000. Opioidforbruget i smertepopulationen omfatter ca. 12%. Ca. 70% af patienterne i smertecentret er i opioidbehandling allerede på henvisningstidspunktet.

Etablering af smerteenheder i det danske sundhedssystem bør bygge på en overordnet sundhedspolitisk plan. Et nationalt eller regionale centre med ansvar for koordinering af indsatsen og for de uddannelsesmæssige og videnskabelige aktiviteter kunne have den nødvendige indflydelse til at sikre ensartethed og videnskabelig evidens i de aktiviteter, der allerede foregår.

Forf.s adresse: Baunegårdsvej 60, DK-2900 Hellerup.
E-mail: *jeriksen@12mail.dk*
Forsvaret finder sted den 10. december, kl. 14.30, Auditoriet, Medicinsk Museion, Bredgade 62, København.
Opponent: *Jes Olesen* og *Allan Krasnik*.